

Helsingfors/Mariehamn 24.4.2013**Nr 9/13****Hänvisning** Ålands lagtings skrivelse
20.3.2013, nr 29/2013.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om ändring av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om alkohol, antagen av lagtinget 20.3.2013.**Landskapslagens huvudsakliga innehåll**

Enligt landskapslagen ska rikets alkohollag (FFS 1143/1994) med vissa avvikelser tillämpas på Åland inom landskapets behörighet till den del den innehåller bestämmelser om tillstånd till servering av alkoholdrycker. Hänvisningen i gällande blankettlag till rikets förordning om alkoholdrycker och sprit (FFS 1344/1994) avlägsnas. Istället intas en delegeringsfullmakt i blankettlagen. I landskapslagen görs även vissa ändringar av teknisk natur.

Lagstiftningsbehörigheten

Lagstiftningsbehörigheten gällande landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar samt allmän ordning och säkerhet tillkommer landskapet enligt 18 § 1 och 6 punkterna i självstyrelselagen för Åland.

Enligt 18 § 13 punkten i självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om tillstånd till utskänkning av alkoholdrycker, medan riket i enlighet med 29 § 1 mom. 4 punkten tillkommer lagstiftningsbehörighet beträffande alkohollagstiftningen i övrigt.

Ordalydelsen i landskapslagens rubrik är missvisande, men av dess 1 § framgår att alkohollagen genom landskapslagen görs tillämplig inom landskapets behörighet till den del den innehåller bestämmel-

Postadress:Ålandsdelegationen
Statens ämbetsverk på Åland
PB 58
22101 MARIEHAMN**Telefon:**

växel 018-635270

Telefax:

018-635268

Adress i Helsingfors:Georgsgatan 9 A 4
00120 HELSINGFORS

ser om tillstånd till servering av alkoholdrycker. Övriga delar av alkohollagen utgör riksbehörighet, och är direkt gällande i landskapet. Ålandsdelegationen konstaterar att rikslagen innehåller ett särskilt avsnitt som rubricerats "Servering", men rikslagen innehåller även separata stadganden om t.ex. inspektions-, upplysnings-, och registreringsrätt, som även berör utskänkning av alkoholdrycker. Av bestämmelsen i landskapslagens 1 § framgår därför inte helt tydligt vilka paragrafer i alkohollagen som inom landskapets behörighet görs tillämpliga i landskapet. Denna omständighet kan leda till oklarhet vid tillämpningen, men inverkar inte på behörighetsfördelningen i självstyrelselagen.

Enligt landskapslagens 3 § ska beviljandet av serveringstillstånd, övervakningen av serveringen av alkoholdrycker samt övriga förvaltningsuppgifter, som enligt alkohollagen ankommer på statens myndigheter, handhas på Åland av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet om dessa uppgifter enligt 23 § i självstyrelselagen ankommer på landskapet. Bestämmelsen är vag till den del den inte anger vilka dessa övriga förvaltningsuppgifter är, men den utgör dock enligt Ålandsdelegationens mening inte en behörighetsöverträdelse.

Enligt alkohollagens 22 § 3 mom. kan regionförvaltningsverket vid överträdelse av i lagens 24 § 2 mom. avsett serveringsförbud ge näringsidkaren eller sammanslutningen en anmärkning eller skriftlig varning eller för viss tid, högst sex månader, förbjuda servering av de drycker som avses i bestämmelsen. Ålandsdelegationen utgår från att nämnda åtgärder utgör uppgifter som enligt landskapslagens 3 § ankommer på landskapets myndigheter. Enligt 18 § 26 punkten i självstyrelselagen har landskapet rätt att lagstifta om utsättande och utdömande av vite och andra tvångsmedel inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Bestämmelserna härom kan innefattas i landskapslagstiftningen.

Straffbestämmelserna i landskapslagens 5 § kan med stöd av 18 § 25 punkten i självstyrelselagen intas i landskapslagstiftningen.

I landskapslagens 5a § berättigas landskapsregeringen att inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av alkohollagen ska tillämpas på Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver, till den del författningarna innehåller bestämmelser om tillstånd till servering av alkoholdrycker. Med anledning härav konstateras att enligt 21 § 1 mom. i självstyrelselagen kan landskapsregeringen med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda landskapsförordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Genom landskapslag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen och självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Denna begränsning motsvarar begränsningen i

80 § 1 mom. i grundlagen. Detta innebär att det tydligt ska framgå hur normgivningsmakten delegeras och vilka områden och vilka angelägenheter delegeringen gäller. Om delegeringen av normgivningsmakten inte uppfyller de krav som grundlagen uppställer, står den i strid med 27 § 1 punkten i självstyrelselagen, som hänför stiftande av grundlag och avvikelser från grundlag till rikets behörighet. I så fall utgör ett delegeringsstadgande en behörighetsöverskridning. Enligt ordalydelsen är delegeringsstadgandet i landskapslagens 5a § vagt till den del det bemyndigar landskapsregeringen att göra ändringar i bestämmelser som utfärdats med stöd av rikslagen. Innehållet i delegeringen preciseras och begränsas emellertid av den reglering som finns i landskapslagen samt den antagna rikslagen. Dessutom begränsas de ändringar som landskapsregeringen kan göra i förhållande till riksförfattningarna genom att landskapsregeringen endast kan utfärda förordningar inom landskapets behörighet. Därtill avser stadgandet ändringar av riksförfattningar på förordningsnivå eller lägre nivå. Mot denna bakgrund föreligger inte en behörighetsöverskridning.

Av landskapslagens förarbeten framgår att den huvudsakliga avsikten med den nu aktuella lagändringen är att genom ovan beskrivna delegeringsbestämmelse göra de särskilda bestämmelserna i riksförfattningarna om alkoholförsäljning i färdmedel inom landskapets behörighet tillämpliga i landskapet, i första hand på fartyg i trafik mellan Åland och utlandet. Enligt 27 § 13 punkten i självstyrelselagen utgör handelssjöfart samt farleder för handelssjöfarten riksbehörighet. Med anledning härav uppstår frågeställningen om landskapets behörighet gällande tillstånd till utskänkning av alkoholdrycker även gäller handelsfartyg med hemort på Åland. I regeringens proposition till gällande självstyrelselag (RP 73/1990 rd. s. 75) anges angående nämnda punkt bl.a. följande:

”Begreppet handelssjöfart samt farleder för handelssjöfarten skall i princip motsvara begreppen ”privat sjörätt” och ”lots- och fyrväsendet samt annan offentlig sjörätt” i 11 § 2 mom. 8 och 17 punkten i den gällande självstyrelselagen. Den reglering som avser förutsättningarna för och sättet att bedriva handelssjöfart är också enligt förslaget en riksangelägenhet. Likaså hör lagstiftningen om farleder som används för handelssjöfarten till rikets lagstiftningsbehörighet”.

Så uppfattat omfattar begreppet handelssjöfart i 27 § 13 punkten i självstyrelselagen inte ärenden gällande tillstånd till utskänkning av alkoholdrycker på fartyg, utan landskapets lagstiftningsbehörighet i fråga om utskänkingsrättigheter utsträcker sig till att gälla även handelsfartyg med hemort på Åland. På motsvarande sätt ansåg Ålandsdelegationen i utlåtande 17.2.2010 över en av lagtinget 16.12.2009 antagen landskapslag om ordningsvakter, att begreppet handelssjöfart i 27 § 13 punkten i självstyrelselagen för Åland inte omfattar ordningsvakter ombord på handelsfartyg, utan regleringen av dem hör till landskapets behörighet enligt 18 § 6 punkten.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagen faller inom landskaps lagstiftningsbehörighet. Ålandsdelegationen har ovan i utlåtandet påtalat vissa oklarheter i landskapslagen, men ansett att de dock inte påverkar behörighetsfördelningen.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Mäenpää och Peltonpää jämte suppleanten Lindholm.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare